

УДК: 502.7:355.001.8

Олександр ОЛЕНДАРЧУК

здобувач вищої освіти 2 курсу

спеціальності 101 «Екологія»

науковий керівник: **НЕДІЛЬСЬКА Уляна Іванівна**

кандидат с.-г. наук, доцент

завідувач кафедри екології і загальнобіологічних дисциплін

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

м. Кам'янець-Подільський

ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ВОЄННИЙ ПЕРІОД

З розвитком людської цивілізації та науково-технічного прогресу проблеми відносин між природою та суспільством постійно загострюються. Різке збільшення за останнє сторіччя обсягів промислового та сільськогосподарського виробництва, розвиток транспорту, енергетики, хімізації, зростання урбанізації негативно впливають на природне середовище. Світова кліматична криза та зміна кількості опадів також має глибокий вплив на довкілля. Останнім часом в Україні відбувався ріст температури повітря – приблизно на 2,5 – 2,9 С. Особливо можна відмітити Центральний і Східний регіони [1].

Війна росії проти України, яка розпочалася 24 лютого 2022 року, створила нову реальність. Щоденно мають місце злочини, які спрямовані не тільки проти держави й нації, але й проти довкілля. З самого початку вторгнення спостерігається всебічне та у більшості випадків цілеспрямоване знищення українських природних ресурсів, екосистем, промислових та інфраструктурних об'єктів, що призвело до масового забруднення навколишнього середовища [2].

За даними Державної екологічної інспекції України, ведення активних бойових дій на території України призвело до забруднення понад 180 тисяч

квадратних метрів ґрунту шкідливими речовинами. Понад 2 млн квадратних метрів завалені залишками знищених споруд та боєприпасів. Спалено понад 23 гектари лісу [3]. Завжди аспекти екології не залишалися поза увагою та продовжують носити актуальний характер

На сьогоднішній день, близько третини всіх заповідних територій в Україні, що становить приблизно 900 заповідних територій з загальною площею 1,2 млн гектарів, перебувають у небезпеці через війну з державою-окупантом. У цьому числі знаходиться 14 Рамсарських водно-болотних угідь з площею 397,7 тис. гектарів, близько 200 територій смарагдової мережі з площею 2,9 млн гектарів, а також біосферні заповідники [4].

Центр екологічних ініціатив «Екодія» з 24 лютого 2022 року відстежує випадки потенційної екологічної шкоди, спричиненої російським вторгненням. Метою їхньої діяльності є інформування про потенційний вплив війни на довкілля та населення України, а також надання допомоги українській владі у зборі фактів, які можуть бути використані для отримання компенсації від держави-окупанта [5].

Воєнний період завжди має згубний вплив на навколишнє середовище, і це може мати екологічні наслідки. Головними наслідками такого впливу є забруднення ґрунту, повітря і води. Використання вибухових речовин, пального, хімічних речовин та іншої зброї у військових діях, можуть спричинити забруднення навколишнього середовища. Вибухи можуть пошкоджувати ґрунт і розпилювати токсичні речовини в повітря, а також викликати забруднення водних джерел. Хімічні речовини можуть залишатися в ґрунті та воді протягом тривалого часу, що призводить до забруднення середовища і шкоди живим організмам. Війна часто призводить до руйнування природних екосистем, знищення лісів, водойм, та інших унікальних природних об'єктів. Це може призвести до великої втрати біорізноманіття і зниження популяцій рідкісних видів. Вибухи, пожежі та інші військові дії можуть призвести до руйнування морських та океанічних екосистем, водойм та інших природних середовищ.

Воєнні дії можуть призвести до значної втрати земель для сільськогосподарського використання, а також до руйнування інфраструктури, що включає дороги, мости, будівлі. Великі пожежі та вибухи можуть викидати значні обсяги парникових газів, що може спричинити зміни клімату. Це може спричинити зниження якості навколишнього середовища і погіршення умов життя населення. Великі кількості біженців та внутрішньо переміщених осіб, а також військові операції можуть призвести до забруднення середовища відпрацьованими паливами, сміттям, та іншими відходами.

Таким чином воєнний період завжди супроводжується екологічними наслідками, які можуть мати довгострокові наслідки для природного середовища та здоров'я людей. Важливо розуміти ці наслідки і приділяти увагу їх попередженню.

Список використаних джерел

1. Бірюков Д.С. Технологічні та екологічні проблеми урбанізації. *Стратегічні пріоритети*. 2013. №2 (27). С. 135–145.
2. Чайкіна, А.О., Калашник Є., Карпенко В.. Реалізація корпоративної соціальної відповідальності в умовах війни в Україні. Національний університет Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка, 2022 р.
3. Пацева, І. Г. Сучасний стан навколишнього природного середовища в умовах впливу війни. *Науково-практичний журнал*. 2022. С. 19–22.
4. Як війна впливає на довкілля і як можна допомогти його відновлювати – розповідає екологиня. URL: <https://suspilne.media/246529-russia-invades-ukraine-live-updates-suspilne-30/>
5. Малько Л., Ніколаєнко Д. Економічна оцінка екологічних наслідків військової агресії Російської Федерації проти України (2014–2022). URL: https://www.researchgate.net/publication/361285296_Voenna_ekologia_novini_2022_roku_ta_ocinka_ekologicnih_naslidkiv_agresii_Rosii_proti_Ukraini